

Z WYSTAWY

W dniach od 2 - 7 b.m. odbyła się w Białej Podlaskiej w sali nazjum Męskiego im. J.I. Kraszewskiego wystawa książki polskiej i larstwa.

Na wystawie z działu książki zgrupowano przedruki homograficzne statutu Wislickiego w przekładzie polskim z roku 1460 wydane w 1876 r. salterza Puławskiego według kodeksu ks. Wł. Czartoryskiego / wyd. 1880 roku / "Praw książąt Mazowieckich" przełożonych na język polski przez Macieja z Różana z 1450 r. wyd. w 1877 r. "Praw polskich Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły, przełożonych na język polski przez Świętosława z Wojcieszyna w r. 1449, w/g manuskryptu ks. Wł. Czartoryskiego / wyd. 1877 / . Wszystkie te przedruki wydane zostały przez Bibliotekę Kórnicką.

Z druków autentycznych z XV wieku wystawiono: Inkunabuł wyd. w Lipsku 1499 r. / jest to najstarsza książka w Białej / . Z XVI wieku druki krakowskie Jana Hallera / 1529 r. / i Lazara / 1585 r. / ; Z XVII wieku - druki krakowskie Macieja Jędrzejewskiego i Andrzeja Petricovii, Franciszka Cezarego, druki rakowskie z lat od 1613 do 1628 roku typis sternacianis; pozatem Akademii Zamojskiej, Daniela Elzewira z Amsterdamu 1664 r. / i Jana Elzewira z Lugd. Batav. / 1657 r. / . Z druków warszawskich - Piotra Elewerta / 1645 r. / . Z XVIII wieku - druki poczajowskie: Conventus Poczajoviensis. O.S. Basiliani M / 1748 / i Typis poczajoviensis 1767 r. / , pozatem Missje Bialska, drukowana w Supraślu w 1792 r., Kazania Ks. Piotra Skargi, IV wydanie w Wilnie z 1738 roku z drukarni akademickiej Soc. Jesu, Kalendarz na 1793 rok, wyd. we Lwowie w drukarni "Dziedziców Pillérowskich" Historję Narodu Polskiego - Adama Naruszewicza, wydana w Warszawie 1780 roku w drukarni J.K. Mosci i Rzeczypospolitej uprzywilejowanej Gróllowskiej. Z XIX wieku - wydanie Kodeksu Napoleona w przekładzie polskim z 1808 roku, Walter Scotta Waverley, słownik Lindego, wyd. II-e z 1854 roku.

Bogactwo eksponatów w tym dziale byłow wielkie dzięki zbiorom biblioteki Muzeum Gimnazjum Męsk. im. J.I. Kraszewskiego, oraz zbiorom p. Adw. J. Maciejewskiego i dyrektora gimnazjum p. Wacława Nartowskiego.

Z najbogatszych wydawnictw doby współczesnej zasługiwały na uwagę wydawnictwa Gebethnera i Wolffa z mianowicie: "Chłopi" Reymonta, K. Chłędowskiego: Rokoko we Włoszech, Historje Neapolitańskie i Ostatni Wależjusz, Wojciecha Kossaka - "Wspomnienia" Z. Dębickiego "Książka i Człowiek", Sztuki Piękne / 4 roczniki / Tetmajera "Na Skalnem Podhalu" S.Z. Askenazego "Ks. Józef Poniatowski" H. Sienkiewicza "Quo Vadis",
~~z wydania J. Mortkowicza: St. Jeromskiego "Popioły", T-wa Zachęty~~
 Sztuk Pięknych w Warszawie: Jan Matejko "Dzieje Cywilizacji w Polsce" 2 albumy oraz "Kazanie Skargi" . Z innych wydawnictw: Łazarzkiego wyd. Le livre polonais, St. Lama, Ks. S-go Wojciecha: A. Kraushara "Zamek Królewski" Z. Niédbała "Złowów Wielkopolskich" Hoescija "Wieczory Florenckie" J. Klaczki, Pozatem wystawiono jeszcze: "Parlament R.P." wyd. w Warszawie 1928 r., F. Koperę "Muzeum Narodowe w Krakowie" S. Askenazego "Łukasiński" St. Lama "Księga wytworna" "Księga Pamiątkowa Siedlczan" wyd. w Warszawie, F. Koperę - "Dzieje Malarstwa w Polsce", 3 tomy, Album Luwr, St. Witkiéwicz "Matejko" J.B. Antoniewicza "Grottger" Wyspiańskiego "Dzieła Malarskie" / wyd. Biblioteki Polskiej w Warszawie Biegeleisena "Dzieje Literatury Polskiej" / 5 tomów / "Dziesiąta Rocznice Zmartwychwstania Polski" "Księga Pamiątkowa Związku Pracowników Gminnych" M. Wieliczki "Polska w latach wojny swiatowej" A. Fredry "Trzy po trzy" Szekspira "Dzieła dramatyczne" / 3 tomy z oryg. rzeźbami / wyd. w r. 1875 i 1877 / , K. Bartoszewicza "Dzieje Insurekcji Kosciuszki" wyd. w Berlinie - wiedeń, Ortylę Magdeburgskie, wyd. w Poznaniu w 1876 r. "Wesele" Wyspiańskiego, "Dante" Porębowicza, Półkowskiego "Dzieje Polski Ilustrowane" / wyd. w wiedeń 1876 r. / Rydla "Poezje" oraz najroznorodniejsze wydawnictwa dzieł trzech cesarzy polskich, A. Mickiewicza, J. Słowackiego i Z. Krasińskiego, jako z wydanie jubileuszowe ~~z wydania J. I. Kraszewskiego~~ dzieł J.I. Kraszewskiego.
 Dział ten, w którym były zebrane najbogatsze wydawnictwa ze względu na oprawę, wydanie, druk i stronę ilustracyjną, posiadał około 300 eksponatów dzięki zbiorom P.P: Starosty I. Bobka, Dyr. Czerwińskiego, prof. Kisieliewicza, Not. Mozdzińskiego, Dyrektora Nartowskiego i Zyska Wacława oraz dzięki eksponatom, jakich użyczyła miejscowa księgarnia p. Swiatłowski. W dziale tym zasługiwał jeszcze na uwagę autor najpiękniejszych wydawnictw współczesnych szczególnie o charakterze bibliofilskim, stanowiący własność p. Dyrektorki Madlerowej Wandy: "Kłękowicza" "Rzeczy Piękne" , H. Sienkiewicza "Jako się Pan Lubomir

nawrócił, Helmstedt i Zamosc" St.Kota, A.Kraushara " Pałace Rzplitej Polskiej, Wasylewskiego " Portrety pań wytwornych, Birkenmajera i Piekarskiego " Ex - libris" Jaworskiego " Medaljony polskie", Brzozowskiego " Jeziore dusza", miesięczniki " Silva rerum " z 1927 roku i.t.d.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje sztambuch / wk:p.prof.Kisielewicz/ z wileńskich czasów uniwersyteckich Adama Mickiewicza, zawierający rękopisy Aleksandra i Ignacego Chodźków i cały szereg rysunków, szczególnie charakterystycznych dla epoki.

Z działu malarstwa wystawiono 2 oryginalne szkice Jana Matejki do ubiorów w dawnej Polsce oraz 1 studjum akwarelowe, Jana Czesława Moniuszki olejny obraz " scena w karczmie" oraz szkic akwarelowy do obrazu "sielanka" Juljana Fałata " Wyjazd na polowanie ", L.Wyczółkowskiego " O zachodzie słońca", Szermentowskiego " Scena przed kościołem", Maks.Gierymskiego " Droga" Domaradzkiego " Jesienne mgły", Borucińskiego " Łazienki", Wojtkiewicza-3 portrety i szkice akwarelowy, Masłowski " Czwórka", Lindemana " Skalisty brzeg", Canone " głowa starca", Illihoilescu " Szwaczka", Kotowskiego " Praca", Fedorewicz " Żyd", Jakóbowskiego " portret", Skoczylasa dwa oryginalne drzeworyty " S-ty Krzysztof " i " Góral", S.I.Witkiewicza " Portret Pani M." Z.Tyszkiewiczówny " Wnętrze", J.Perkowskiego " Wiosna", Romerówny " Poległy" /rys.piórkiem/, Caravaggio " Śmierć Matki Boskiej " /olejno na drzewie, szkic do obrazu znajdującego się w Luwrze/, Rafała Malczewskiego " Narciarz" Reichana " Portret damy ", Sęka " Portret", Barcza "Kopaczki", Straszkiwicz " Zmierzch", Cieslewskiego " Kościół", Zaboklickiego " Gdynia" i "Portret Karczewskiego " -Dębki o 5-tej rano", i " -W polu", P.Gajewskiego " Riwonje" "Róże/ i Chata-w Hrubieszowskiem", Grotta " Kościół Marjacki" i "Kościół S-tej Barbary w Krakowie", E. Kopsińskiego " Portret dzieci", "Zakopane", "Zamość" "Mokradła" i "Drzewa nad stawem", Czajkowskiego " Trubadur", Szwocha "Matecznik" i " -Mostek", Z.Gasiorowskiego " Cerkiewka" i "Z gna Huculszczyzny" oraz cały szereg prac G.Ciołka, Gleysztorowej, Inatewicz-Lubiańskiego, Lesiewskiego, Wróblewskiego, , nieznanymi autorów dwa stare gwasze i akwarelowy portret p.S.Siemianowskiej.

Dział ten skompletowano ze zbiorów prywatnych Ks.Swiatopełk - Mirskiej z Woronca, adw.p.J.Maciejowskiego, p.dyr.Czerwińskiego, p.not.Moździńskiego, p.dyrektorki Madlerowej, p.Dyr.Nartowskiego, p.kom.Targowskiego, p.dr.Wandy Denhoff Czarnockiej, p.prof.Strojkowej i p.Żyska Wacława.

W ostatnim dniu uzupełniono wystawę cyklem dwunastu architektonicznych wnętrz prof. Noakowskiego Stanisława ze zbiorów p.Tadeusza Raabego.

Z posród miejscowych artystów wystawili swoje prace: P. Pułk.Bittner / martwa natura/, portrety, modlitwa i inne, inż.p.Aleksander Próchnicki / portrety, żyd nad talmudem, tryptyk z motywami z Białej, Piesn wieczorna, martwa natura, strażnica", mobilizacja z cyklu "Wojna", fragment z Białej, Zamość - himera z parku Błanicznych i inne, prof. Zarzecki - portrety, motyw z Lesnej, Gimnazjum i inne, p. Zysk Wacław - "Madonna" rys.kredką, "Panna młoda w stroju krakowskim", "portret koni" oraz akwarelowe studia kwiatów: "Irysy, chabry, krokusy, maki, tulipany i inne".

Z rzeźby wystawiono " Ukłon baletnicy" -alabaster Smolkównej, "Cierpienie" Pilattiego i płaskorzeźbę w drzewie "Góral". Wystawiono też b.ładne drzeworyty p.Szumielowej oraz Wiszniewskiego. W dziale grafiki na szczególną uwagę zasługiwały 22 plansze Zofji Stryjeńskiej " Krąg Piastów", wydawn. I.Mortkowicza.

Wystawa naogół przedstawiała się imponująco, Biała Podlaska dowiodła że potrafi wznieść się ponad szarzyznę dnia i poświęcić chwilę czasu na kultury piękna i kształcenie smaku artystycznego. Koło Przyjaciół Akademika Polskiego, które podjęło w tym kierunku inicjatywę dowiodło swojej żywotności łącząc piękne z pożytecznym, ofiarowało bowiem czysty dochód z wystawy na rzecz Koła A.Z.Podl. Należy się również wielkie uznanie wszystkim właścicielom bogatych eksponatów, których z całą gotowoscia udzielili na wystawę, oddając przez to dużą przysługę kulturalnej ludności miasta, która nieraz odczuwa potrzebę zapoznania się ze sztuką i książką a niema możności wyjazdu do wielkich srodowisk cywilizacji.

Komitet Wystawy położył bardzo duże zasługi, albowiem z całym oddaniem przystąpił do organizowania wystawy, z całym pomocem, że zaledwie tydzień czasu posiadał na zgrupowanie eksponatów oraz na ich rozmieszczenie. Do Komitetu Wystawy weszli do działu malarstwa weszli: p.Pułk:Bittner, adw. p.J.Maciejowski, p.Szumielowa, Kom.p.Targowski, prof.p.Zarzecki; Dział książek organo- -zowali: Dyrektorka Gimnazjum Zeńsk. p.Madlerowa, Dyrektor Gimnazjum Męskiego, p.Nartowski, prof.p.Kisielewiczówna i p.Zysk Wacław. Młodzież akademicka zajęła się techniczną stroną wystawy, poświęcając dużo czasu na dyżuty na wystawie.

Staraniem Koła Przyjaciół Akademika Polskiego w Białej Podlaskiej została zorganizowana "Wystawa książki polskiej i malarstwa". Wystawa trwać będzie w dniach od 2-go do 5-go lutego b.r. w sali Gimnazjum Męskiego imienia J.I. Kraszewskiego od godz. 9-ej do 4 m. 30 po poł.-

Wystawa ma na celu stworzenie ruchu kulturalnego a tak ważnego dla małych miast prowincjonalnych, pozbawionych periodycznych wystaw stałych, organizowanych w większych ośrodkach kulturalnych, ruchu, pozwalającego szerokim warstwom społeczeństwa zapoznać się z dziełami malarstwa najwybitniejszych mistrzów polskich i obcych, znajdującymi się w prywatnych zbiorach oraz z twórczością miejscowych artystów-malarzy poważniejszej miary. Dlatego też komitet organizacyjny traktuje obecną wystawę nie jako fakt oderwany, lecz jako zapoczątkowanie periodycznych wystaw w Białej i już obecnie przewiduje urządzenie następnej wystawy w daleko szerszym zakresie w terminie wiosennym.-

Komitet zgromadził przeszło 150 obrazów najwybitniejszych mistrzów polzła, jak Matejki, Moniuszki, Wyczółkowskiego, Pałata, Rapackiego, Zalewskiego, Malczewskiego Rafała, Cieśleńskiego, Kotowskiego i t.d., skromny kącik poświęcił twórczości miejscowych artystów niepośledniego talentu, wystawiających rodzajowe malarstwo, portrety i pejzaże z okolic Białej i Podlasia, oraz około 500 eksponatów najstarszych druków i wydawnictw współczesnych, mające szczególną wartość artystyczną ze względu na szatę zewnętrzną, wydanie, druk i stronę ilustracyjną. Komitet uwzględnia jednocześnie eksponaty z dziedziny grafiki, kilimkarska, zdobnictwa i t.p.-

Poczynania Koła Przyjaciół Akademika w Białej, ze względu na duże znaczenie kulturalne, wzbudziły ogromne zainteresowanie i poparcie wśród społeczeństwa miejscowego / Do Komitetu weszły najwybitniejsze jednostki społeczeństwa białskiego /, poruszyły podlaską młodzież akademicką, która z wielkim zapałem pracuje przy urządzeniu wystawy.

Beau

Niezmiernie miłym objawem był fakt, że wszyscy do których się zwracano o użyczenie eksponatów, jaknajzyczliwiej odnieśli się do wystawy, ofiarując swoje zbiory z całą gotowością, przez co w dużej mierze przyczynili się do zrealizowania urządzenia wystawy..

Wystawę zwiedziło 1100 osób, w szczególności gromadziła się młodzież gimnazjalna, szkół powszechnych i zawodowych / 571 osób /, szeregowi 34 p.p. / 340 osób /. Najmniejsze zainteresowanie wystawą zauważono ze strony osób dorosłych / 195 osób /, co jest smutnym objawem, jaki można sobie tłumaczyć czasem karnawałowym, czasem zabaw, w dużej mierze absorbującym inteligencję białską.

Dlatego też wystawa, mająca tak doniosłe znaczenie dla życia kulturalnego Białej, minęła bez echa, pozostawiając może wspomnienia, i pożytek osiągnięty przez młodzież szkolną, na czym właśnie najczęściej organizatorom zależało.

Pocieszającym jest, że mimo wysiłków, mimo włożonej pracy w urządzenie wystawy, która inicjatorom dała prawie tylko moralne zadowolenie, organizatorzy jej niezrażeni tem, zamierzają urządzić wystawę wiosenną, która może znajdzie większy oddźwięk, chociażby dlatego, że projektowane jest sprowadzenie najbogatszego działu malarstwa polskiego który będzie stanowił integralną część wystawy.

N. Lys